

MEMORIA **2023**

ERRONKA **DEMOGRAFIKORAKO**

2030 EUSKAL ESTRATEGIA

2024ko urtarrila

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

Sarrera

I. Aurrekariak

Eusko Jaurlaritzaren XII. Legegintzaldiko Gobernu Programak hamar herri-helburuetako bat da erronka demografikoa. 140. konpromisoak arlo horretan 2030erako euskal estrategia idatzi eta bultzatzea aurreikusten zuen, eta Lehendakartzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren esku uzten du hura egiteko koordinazioa.

Aurreikuspen programatiko horrekin berarekin bat etorriz, 2020ko urriaren 29an, Eusko Legebiltzarrak, legez besteko proposamen baten bidez, sailarteko eta erakundearteko erronka demografikoari buruzko plan bat egiteko beharra planteatu zion Eusko Jaurlaritzari.

Bi aurreikuspen horien arabera, 2021eko hasieratik urte bereko azarora arte, Eusko Jaurlaritzak sail arteko eta erakunde arteko erronka demografikoari buruzko eztabaida-prozesu bat bultzatu zuen foru-aldundiekin. 11 hilabete horietan sortutako dokumentazioa "Laneko dokumentu" bihurtu zen. Hau da, une horretan oraindik ere irekita zeuden osatzeko.

2021eko abenduaren 14an, dokumentazio hori Foru Aldundietako eta Eusko Jaurlaritzako Gobernu Kontseiluetan aurkeztu zen, jakinaren gainean egon zitezen; Eusko Legebiltzarrera eta EUDELera bidali zen, eta jendearen eskura jarri zen. Ordutik 2022ko martxoaren 31ra arte, ekarpenak jasotzeko aldi bat ireki zen, bai erakundeen aldetik, bai gizarte-eragileen eta herritarren aldetik.

Prozesu horretan, Confebask, Unicef, Save the Children eta UEMA erakundeen oharrak eta proposamenak jaso ziren, bai eta Irekia kanalaren bidez jasotako herritarren beste iradokizun edo kezka batzuk ere.

Prozesu horren esparru kronologikoan, Eusko Legebiltzarrak Osoko Bilkura monografiko bat deitu zuen 2022ko maiatzaren 18an, "hamarkada batean indarrean egongo den Estrategia Demografikoaren zuzendaritza, lehen tasunak eta ekimen garrantzitsuenak eztabaidatzeko, partekatzeko eta zehazteko legebiltzar-taldearen artean". Osoko Bilkura hartan 74 ebazpen onartu ziren, guztiak ere markatutako jarduketaren esparruarekin bat zetozenak, eta Estrategiaren dokumentuetan sartu ziren.

II. Estrategiaren edukia

Azkenik, 2022ko ekainaren 21ean, Gobernu Kontseiluak behin betiko onartu zuen Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia, zeinak, oro har, 36 jarduketa aurreikusten dituen. Bi dokumentutan aurkezten da: I. Esparru orokorra, eta II. Dokumentu operatiboa. Bigarrenak hiru bloketan egituraturatuko jarduketa-plana hartzen du barnean:

- Lehenengo blokeak lau jarduketa berri jasotzen ditu, epe laburrerako eraginaren irizpidearekin:

- 1. jarduketa. Ardurapeko seme-alabengatiko zuzeneko laguntzak handitzea.
- 2. jarduketa. Gazteen ekintzailera-, prestakuntza- edo etxebizitza-proiektuetarako maileru-programa.
- 3. jarduketa. 0-2 urte bitarteko etaparen doakotasuna, Haurreskolak Partzuergoaren bidez.
- 4. jarduketa. Ikuspegi demografikoaren arau-zeharkakotasuna.

- Bigarren blokean, ibilbide luzeko inpaktu-irizpidearekin abian dauden jarduketak jasotzen dira. Hona hemen ardatzen eta jardueren laburpena:

- Jarduketa estrategikoko I. ardatza: Gazteen emantzipazioa.

- 5. jarduketa. GAZ diseinatzea eta abian jartzea.
- 6. jarduketa. Gaztelagun Programa zabaltzea.
- 7. jarduketa. Pilotaje berritzaileak abian jartzea.
- 8. jarduketa. Gazteen enplegurako talka-plana bultzatzea.
- 9. jarduketa. Txanda-plana diseinatzea.
- 10. jarduketa. Lan Ikuskaritzako kanpaineekin jarraitzea.
- 11. jarduketa. Prestakuntza eta, bereziki, Lanbide Heziketa eta Unibertsitate Heziketa Duala bultzatzea, bereziki, industria-sektorean emakumeek duten parte-hartzeari erreparatuta.
- 12. jarduketa. Lan-merkatuaren beharren diagnostikoa eguneratzea.
- 13. jarduketa. Garraio publikoa erabiltzeko tarifak egokitzea.

- Jarduketa estrategikoko II. ardatza: Familia-proiektuen eraikuntza.

- 14. jarduketa. Haurrak bermatzeko programa bat diseinatzea eta abian jartzea.
- 15. jarduketa. Guraso bakarra izateari buruzko txosten bat egitea.
- 16. jarduketa. Aitatasun- eta amatasun-baimenak zabaltzea.
- 17. jarduketa. Adingabeen adina handitzea haiek zaintzeko kontratazioan.
- 18. jarduketa. Ordainsari-berdintasunari buruzko kanpainei eta berdintasun-planei eustea.

- Jarduketa estrategikoko III. ardatza: Adinekoen bizitza autonomia eta osoa sustatzea.

- 19. jarduketa. Adinekoekin euskal estrategia bultzatzea.
- 20. jarduketa. Euskadi Lagunkoia Sustraietatik indartzea.
- 21. jarduketa. Proiektu pilotuak aktibatzea.
- 22. jarduketa. Arrisku soziosanitarioko faktoreak detektatzea.
- 23. jarduketa. Belaunaldi-erleleboko zikloa kudeatzeko estrategia diseinatzea.

- Jarduketa estrategikoko IV. ardatza: Migranteen gizarteratzea.

- 24. jarduketa. Migrazioarako Euskal Itun Sozialaren garapena eta urteko ebaluazioa.
- 25. jarduketa. Transferentzia lehenestea asilo-migrazioaren arloan, eta migratzaileak hartzeko eta integratzeko euskal eredia diseinatzea.

- 26. jarduketa. Talentua atxikitzeke, garatzeko eta erakartzeko programa bat abian jartzea.
- 27. jarduketa. Euskarri Estrategia garatzea.
- Hirugarren blokeak zeharkako hiru jardun-ildo zehazten ditu. Ildoen eta jarduketan egitura honako hau da:
  - Zeharkako 1. jarduera-ildo: landa-eremua errebalorizatzea.
    - 28. jarduketa. Landa Garapeneko Legea onartzea.
    - 29. jarduketa. Landa-inguruneari atxikitzeke pizgarriei buruzko azterlana egitea.
  - Zeharkako 2. jarduera-ildo: prospekzioa, zabalkundea eta komunikazioa.
    - 30. jarduketa. Urteko prospekzio, dibulgazio eta komunikaziorako plana garatzea.
    - 31. jarduketa. Aldian behingo prospekzio-azterlanak egitea.
    - 32. jarduketa. Erronka demografikoak enpleguan dituen ondorioen azterketa bultzatzea.
    - 33. jarduketa. Baliabideen gida bat egitea eta zabaltzea.
  - Zeharkako 3. jarduera-ildo: aurrekontua, jarraipena eta ebaluazioa.
    - 34. jarduketa. Aurrekontuan islatzea.
    - 35. jarduketa. Urteko jarraipen-memoriak egitea.
    - 36. jarduketa. Ebaluazio-prozesuak bultzatzea.

Dokumentu operatiboa Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren aginte-taula integral batekin osatzen da, eta egoera-adierazleak, helburuenak eta funtsezko faktoreenak biltzen ditu.

III. Jarraipen-sistema, adierazleak eta ebaluazioa

Egiazta daitekeenez, Estrategiaren azken bi jarduketak jarraipenean eta ebaluazioan oinarritzen dira. Eranskinean, aginte-taula integral gisa eratutako adierazle-panel bat dago.

Zehazki, 35. jarduerak honako hau ezartzen du: “Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategian jasotako aurreikuspenen eta jarduketan betetze-mailari buruzko urteko jarraipen-memoriak egin beharko dira, baita horien aurrekontu-irratia ere”.

Horren koordinazioaren ardura Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiari dagokio, eta “urtero, urte bakoitzeko lehen hiruhilekoan, 2024tik aurrera” egingo direla ezartzen da. Dokumentu honek aurreikuspen horri erantzuten dio.

Modu osagarrian, 36. jarduerak honako hauen plangintza ezartzen du: “2025eko eta 2028ko lehen seihilekoan aurkeztu behar diren tarteko ebaluazio-prozesuen diseinua eta enkargua, eta azken ebaluazioa, zeina 2031ko lehen seihilekoan amaitu beharko baita. Tarteko eta amaierako ebaluazio-prozesu horiek aginte-taula hori erabiliko dute”.

Horrela, jarraipena, ebaluazioa eta adierazleak egiteko sistema bat antolatu da, strategiaren garapena eta emaitzak baloratzeko eta neurtzeko aukera ematen duena. Sistema horrek lau erreferentzia ditu: urteko memoriak, hala nola hau, tarteko eta amaierako ebaluazio-prozesuak, adierazleen panela eta, azkenik, Sailarteko Mahaia, Estrategia osoaren jarraipena eta koordinazioa egiteko urtean bitan biltzen dena.

Dokumentu honi dagokionez, sarrera honetaz gain, haren egiturak bi puntu ditu. Lehenik eta behin, aurreikuspenen betetze-maila, Estrategia osatzen duten 36 jarduerak banan-banan berrikusiz. Eta, bigarrenik, azken oharren atal bat.

1. Aurreikuspenen betetze-maila

•1. jarduketa. Ardurapeko seme-alabengatiko zuzeneko laguntzak handitzea

Hilean 200 euroko zuzeneko laguntza ematea ardurapeko seme edo alaba bakoitzeko, hiru urte bete arte. Laguntza hori bateragarria izango da 4 eta 7 urte bitarteko familia ugarienezako egungo prestazioekin, egungo zerga-kenkariekin eta DSBEko seme-alabengatiko laguntzekin. Neurri hori UNICEFek sustatutako "Lehenengo 1.000 eguneko programekin" bat dator. Programa horien irizpidearen arabera, administrazio publikoek lehen 1.000 egun horietan egin behar dituzte inbertsioak, haurren bizitzako lehen hiru urteen garrantziagatik.

Oharrak

- Seme-alabak dituzten familientzako laguntzei buruzko 27/2023 Dekretua 2023ko otsailaren 21ean onartu eta eskabideak aurkezteko epea 2023ko martxoaren 1ean ireki zen.
- Egun horretatik 2023ko amaierara arte, 61.900 eskaera jaso dira, eta, beraz, ezarritako aurreikuspenak erabat bete dira.
- Urte amaierara arte 58.923 eskaera izapidetu dira. Baldintzak ez betetzeagatik 5.508 eskaera ukatu dira.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·92.725.400 euro (guztira konprometitutako kredituak: 225.658.200 euro).
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•2. jarduketa. Gazteen ekintzailtza-, prestakuntza- edo etxebizitza-proiektuetarako mailegu-programa

Mailegu subsidiatuen edo interesik gabekoen programa bat sortzea, epe luzera itzultzeko aukerarekin, ekintzailtza-, prestakuntza- edo gazteentzako etxebizitza-proiektuetarako. Programa bera ezarri aurretik, azterlan bat egingo da ekintzailtza-, prestakuntza- edo etxebizitzaren eraketari laguntzeko Euskal Autonomia Erkidegoan dauden ildo publikoak ebaluatzeko, programa berriarekin duen lotura eta osagarritasuna aztertzeko: adina, maileguaren kuantifikazioa, finantza-baldintzak, administrazio-prozesua eta erregulazio-irizpideak, besteak beste. Lehenengo lau urteetan, programa proiektu pilotu gisa mantenduko da, haren eragina ebaluatu ahal izateko eta ezaugarriak gazteen beharretara egokitzeko. Eskatzailearen kalteberatasun sozialeko edo landatartasuneko salbuespenezko baldintzak kontuan hartuta, maileguaren ehuneko bat itzuli beharrik gabeko diru-laguntza izan liteke.

Oharrak

- 2023an, Eusko Jaurlaritzan dauden mailegu-programei buruzko aurretiazko azterketa egin da.
- Azterketa horretatik ondorioztatzen da programa prestakuntza- eta ekintzailtza-eremuetara mugatu behar dela.
- 2024ra arte atzeratu da abian jartzea. 2023ko amaieran, programa diseinatzen hasi da, 2024ko bigarren seihilekoan pilotu gisa garatzeko.

Arlo arduraduna	·Gazteria Zuzendaritza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 50, 2024ra hedatzea aurreikusi da.

•3. jarduketa. 0-2 urte bitarteko etaparen doakotasuna, Haurreskolak Partzuergoaren bidez

Haurreskolen doakotasuna bermatzea 0-2 urteko etapan, Haurreskolak Partzuergoa indartuz. Ekimen horren helburua da kontziliazioa, hezkuntzaren unibertsaltasuna eta aukera-berdintasuna sustatzeko neurrien multzoa sendotzea.

Oharrak

·0 eta 2 urte arteko zikloan Haurreskolen doakotasuna aplikatzeko aurreikusitako neurria 2023ko irailetik dago indarrean, 2023-2024 ikasturtearen hasierarekin bat etorritik.

·Neurriak % 55 handitu du matrikulazioa Haurreskolak Partzuergoan.

Arlo arduraduna	·Hezkuntza Saila.
Aurrekontu-eragina 2023an	·2024ko aurrekontuan sartutako neurri horrek eta Partzuergoaren zentro-sarearen barruan plaza berriak hornitzeak 11 milioi euroko aurrekontu-gehikuntza dakar. Partzuergoak 77 milioi euro inguruko finantzaketa izango du 2024an. 2023an baino % 16,6 gehiago.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•4. jarduketa. Ikuspegi demografikoaren arau-zeharkakotasuna

Xedapen orokorrak egiteko prozedura ezartzen duen araudia aldatzea, legeak, arauak, estrategiak, sektoreko jarduera-planak edo inbertsio-programak egitean ikuspegi demografikoa kontuan har dadin, hala badagokio familiaren ikuspegia barne. (8/2003 Legea, abenduaren 22koa. Xedapen orokorrak egiteko prozedura).

Oharrak

·Ikuspegi demografikoa Xedapen Orokorrak Egiteko Prozedurari buruzko ekainaren 30eko 6/2022 Legean sartu da arauak egiteko prozeduretan.

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia eta Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saila.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	% 100. Neurria behin betiko bete da.

•5. jarduketa. GAZ diseinatzea eta abian jartzea

Gazteen Emantzipaziorako Euskal Sarearen esparruan, GAZ (Gazteen ibilbideak Abian jartzeko Zerbitzua) diseinatzea eta abian jartzea –Ameslariak programa hartzen duena–, Gazteei buruzko martxoaren 10eko 2/2022 Legearen 23. artikuluan aurreikusitakoaren arabera, informazioa, orientazioa, bitartekaritza, aholkularitza eta laguntza integrala, jarraitua eta pertsonalizatua emateko zerbitzuari dagokionez, gazteen emantzipaziorako eta mugikortasunerako, itzulera barne. Bi programa horiek Eusko Jaurlaritzako beste sail batzuekin artikulatuko dira; bereziki gazteen emantzipazioa eta mugikortasuna sustatzera bideratutako foru- eta toki-ekimenekin, bai eta talentua erakartzera, atxikitzen, itzultzen eta konektatzen bideratutakoekin ere; eta gazte-informazioko sarearekin eta baliabideekin.

Oharrak

·GAZ online zerbitzua 2023ko urriaren 9tik aurrera jarri da abian, eta eskuragarri daude www.euskadi.eus/gaz webgune berria eta gaz.eus komunitate birtuala.

·Martxoan, GAZen aurrez aurreko lehen bulegoa inauguratu zen Bilbon, eta, abenduan, Barakaldon. 2024an, Gasteizko eta Donostiako bulegoak irekiko dira..

Arlo arduraduna	·Gazteria Zuzendaritza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·344.850 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•6. jarduketa. Gaztelagun Programa zabaltzea

36 urtetik beherakoak alokairuan hartzeko Gaztelagun programa garatzen jarraitzea, eta etxebizitza-gastu publikoa handitzen jarraitzea gazteentzat, bai eta programa horretaz baliatzen diren 26 eta 31 (34) urte bitarteko pertsonen ehunekoa ere.

Oharrak

·Laguntzaren gehieneko zenbatekoa 300 eurora handitu da, eta programan sartzeko errenta-mugak handitu dira. Gazteen emantzipazioari laguntzeko politikek, etxebizitzaren alokairua ordaintzeko laguntzen bidez (Gaztelagun Programak eskaintzen dituen laguntzak, adibidez), funtsezko zeregina dute gazteen finantza-independentzia babesteko. Ekimen horren bidez, etxebizitza propioa eskuratzeak dakarren karga ekonomikoa arindu nahi da, emantzipazio-prozesua erraztuz. Alokairurako berariazko subsidioak ematean, gazteen autonomia sustatzen da, beren espazio propioan kokatzea ahalbidetuz eta garapen pertsonal, profesional eta komunitarioan lagunduz. Politika horiek higiezinaren sektorerako pizgarri gisa ere jarduten dute, eta gizarteratzea sustatzen dute, etxebizitza-aukera ekitatiboak eskaintzen baitizkiete belaraldi gazteenari.

·Programaren berri emateko sustapen-kanpainak egitea aurreikusten da, 2024an zabal-kunde handiagoa emanez.

Arlo arduraduna	·Etxebizitza Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·17.400.000 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•7. jarduketa. Pilotaje berritzaileak abian jartzea

Etxebizitza-proiektu pilotuak abian jartzea, bizikidetzarako gune komunitarioak sortzeko, zainketa-lanen eta bizitzari eusteko lanen erantzukidetasun sozial eta kolektiboa erdigunean jar dezaten; baita alokairu sozialeko politika eraginkor bat ere, etxebizitza eskuratzeko zailtasun handienak dituzten pertsonentzat, eta bizikidetzara-proiektu komun bat eta nahi ez den bakardadea prebenitzeko proiektu bat duten komunitateak sustatzeko.

Oharrak

·2018ko abenduaren 20an, Deialdi Publikoa egin zen Donostiako udalerrian (Gipuzkoa), Txomin Enea erabilera-lagapeneko erregimenean, cohousing erregimenean, babes ofizialeko 116 etxebizitzaren eta, hirigintza-plangintzak baimentzen badu, merkataritza-lokalen gehieneko itunpeko sustapenerako proposamenak aurkezteko, Etxebizitzari buruzko ekainaren 18ko 3/2015 Legearen 3. xedapen gehigarrian aurreikusitakoaren arabera.

·2022ko azaroaren 3an, finantza-laguntzak eman zitzaizkion Ankurkulu sozietate kooperatiboari, Mendatako udalerrian 5 etxebizitzaren eta horiei atxikitako eranskinen erabilera lagatzeko. Lehendik zeuden baserriak birgaitzeko garapen interesgarria, lan-kidetza-etxebizitzaren figura berria, cohousinga, tokiko hirigintzara egokitzeko arazoak gainditu baititu.

·Cohousinga sustatzeko araudia, bere hiru alderdi nagusietan: gazteentzat, seniorrentzat eta belaunaldiartekoentzat, erabat indarrean eta operatibo dago, eta, gainera, aurrekontu-zuzkidura garrantzitsuak ditu urtero Eusko Jaurlaritzaren etxebizitza-programaren gastu-aurrekontuan.

Arlo arduraduna	·Etxebizitza Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·48.000 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•8. jarduketa. Gazteen enplegurako talka-plana bultzatzea

Gazteen enplegurako talka-plan bat bultzatzea, enpleguaren eta suspertze ekonomikoaren esparru-programan integratua, honako jarduera-ardatz hauekin: gazteen enplegurako prestakuntza duala; hezkuntza-mundutik lan-mundurako trantsizioa; prestakuntza-bekak eta lan-esperientziakoak, kontratatze konpromisoarekin; gazteen laguntza pertsonalizatua eta tutoretza indartzea, enplegurako eta garapen profesionalerako ibilbidean; ekintzaitzaren garapena, autoenplegua eta gazteen startupa; eskualdeen garapeneko eta gazte-prestakuntzako berariazko programak.

Oharrak

·Gazte Enplegurako Talka Plana Enpleguaren 2030 Euskal Estrategian eta Eusko Jaurlaritzaren Enplegu Plan Estrategikoan jasota dago, bai eta Berpiztu Programan ere (Euskadiko Ekonomia eta Enplegua Suspertzeko Programa). Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren 8. jardueran ere aurreikusitako ekimena da.

·Elkarri lotutako sei programa hauen garapena barne hartzen du: (1) Enplegurako lanbide-heziketa eta unibertsitate-prestakuntza duala; (2) Hezkuntza-mundutik lan-mundura igarotzeko programak; (3) Gazteen enplegurako prestakuntza-bekak; (4) Gazteen laneratzeko prestakuntza; (5) Gazteen enplegurako programak (Lehen Aukera, Txanda-kontrata, Gazteen itzulera eta Gazteak laneratzeko ekintza berritzaileak); eta (6) Gazteen ekintzaitza.

·2023-2024 aldirako, berariaz gazteei zuzendutako programa horietan 82 milioi euroko inbertsioa egingo da. Enplegua sustatzeari dagokionez, helburua da 2024an 13.500 lanpostu sortzea gazteentzat, eta horiei 13.800 gehitu behar zaizkie, enplegu-programa orokorrek gazteen enpleguan izan duten eraginaren ondorioz.

·2021 eta 2022rako programatutako jardueren jarraipena egin da, eta betetze-maila handia ikusi da, bi urteko gauzatze-aldia kontuan hartuta. 2024aren hasieran 2023ko gauzatze eraginkorra aztertuko da, eta 2025ean helburuen eta emaitzen betetze-maila globala.

·Gazteen enplegurako Talka Plana, Lanbidek sustatua, gazteei zuzendutako enpleguaren arloan Eusko Jaurlaritzak egindako jarduketan bilduma bat da, bai eta biztanleria orokorraren enplegarritasuna hobetzera bideratutako zeharkako jarduerak ere. Horietan, gazteek parte hartzen dute, eta Enplegu Plan Estrategikoaren (2021-2024) aldi bera hartzen du.

Arlo arduraduna	·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza. ·Hezkuntza Saila.
Aurrekontu-eragina 2023an	·63.974.115 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•9. jarduketa. Txanda-plana diseinatzea

Plan ordenatu eta eraginkor bat prestatzea, datozen urteetan EAEn langileak txanda-katzeko, kalitatezko zerbitzu publikoak bermatzeko eta langabezia- eta prekaritate-tasa handienak dituzten kolektiboek –gazteek, emakumeek eta iraupen luzeko langabeek, batez ere– kalitatezko enplegu batera igarotzeko bidea egin dezaten.

Oharrak

·Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuak, Enpresentzako Zerbitzuaren bitartez, doako aholkularitza emateko proiektu pilotu bat garatzen du 60 enpresa txiki eta ertaintzat, LanMentoring izenekoa. Proiektu horretan, 50 orduko diagnostikoaren eta aholkularitza pertsonalatuaren bidez, tresna egokiak ematen zaizkie enpresei beren plantilletan belaunaldi-erreleboa aurreratzeko, bereziki negoziarako kritikoak diren lanpostu jakin batzuetan, ezagutza modu egokian transferitzeko eta enpresan irauteko.

·Ikaskuntzak enpresei aukera ematen die profil eta gaitasun kritikoak identifikatzeko metodologia izateko, belaunaldi-erreleboa aurreratzeko eta enpresen kulturaren adina kudeatzeak duten garrantzia txertatzeko, eta ezagutzaren kudeaketa hobetzeko tresnak ezagutzeko.

·2023ko ekainaren 9an, proiektua 20 enpresaz osatutako bigarren eta azken txanda batean aurkeztu zen, eta guztira 60 enpresak parte hartu zuten. 2023ko abuztuan eta irailan, proiektuaren ebaluazioa egin zen parte hartzen duten enpresekin, galdetegien bidez, bai eta aholkularitza-enpresekin ere. Urrian, Kudeaketa Aurreratuaren Europako Astea ospatzen da, eta, bertan, LanMentoring-en lortutako esperientzia eta ikaskuntzak aurkeztu ziren.

Arlo arduraduna	·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·316.442 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•10. jarduketa. Lan Ikuskaritzako kanpainen jarraipena

Kontratazioko iruzurraren arloko Lan Ikuskaritzako kanpainei eustea, eta 2022ko martxoaren 15eko Gizarte Elkarrizketa Mahaian onartu ziren gizarte-eragileen partaidetzarako neurriak babestea, Lan Ikuskaritzaren Aholku Batzordea sortuz, aurrekarizatutako eta feminizatutako sektoreei eta, bereziki, etxeko langileei begira.

Oharrak

·2023an 2022ko balantzea eskaintzen da. Hala, 2022an, aldi baterako kontratazioaren iruzur-kanpaina egin zen, eta honako emaitza hauek lortu ziren:

-Lan-ikuskaritzak aldi baterako 25.948 kontratu berrikusi ditu, eta 8.760 kontratu mugagabe bihurtu dira.

-Gizarte-eragileek parte hartzeko neurriak babestu dira, eta Lan Ikuskaritzaren Aholku Batzordea bi aldiz bildu da 2022an. Bertan, sektore prekario feminizatuei eragiten dieten gaiak landu dira.

-Ikuskaritza-jarduerak egiten dira prekarizatutako eta feminizatutako sektore guztietan, hala nola hoteletako gelak garbitzeko zerbitzua eta etxeko langileak.

Arlo arduraduna	·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Baliabide propioak.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•11. jarduketa. Prestakuntza eta, bereziki, Lanbide Heziketa eta Unibertsitate Heziketa Duala bultzatzea, bereziki, industria-sektorean emakumeek duten parte-hartzeari erreparatuta

Lanbide Heziketa eta Unibertsitate Heziketa Duala bultzatzea Lanbide- eta Unibertsitate-Heziketako sektore guztietan, enplegagarritasuna indartzeko, bereziki emakumeek industria-sektorean duten parte-hartzea, eta, era berean, gizarte-kohesioa eta gizarteratzea indartzeko.

Oharrak

·2023-2024 ikasturtean, erdi-mailako eta goi-mailako heziketa-zikloetako 14.500 ikasle egingo dute zikloa Araubide Orokorreko eta Intentsiboko modalitate dualean, 8.247 enpresatan. Datu hori maila horietako heziketa-zikloen bat egiten duten ikasleentz % 40,3 da.

·Horrez gain, eta unibertsitate-eremuari dagokionez, 2023ko maiatzaren 30ean, Eusko Jaurlaritzak 2023-2026 aldirako Unibertsitate Sistemaren Plana onartu zuen. Plan horretan gradu eta master dualeko titulazioen eskaintza % 50 handitzea aurreikusten da.

·Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuak baliabide ekonomikoak ematen dizkio urtero Hezikuntza, Unibertsitate eta Ikerketako eta Enplegu eta Gizarte Gaietako sailburuen baterako Aginduari, ikas-ekinezko prestakuntza eta lanerako Hezibi Programarako, LHko ikasleei eta gazte langabeei zuzenduta. Praktikan, industria-sektoreko LHko gradua garatzen duten gazte gehienak –800 gazte inguru urtean. 2023an “Especializazio” ikastaroak garatzen hasi dira.

·Lanbidekontratazio-konpromisodun prestakuntza egiteko dirulaguntzen deialdiak argitaratu ditu, eremu maskulinizatuetakoa emakumeen kolektiboari zuzenduta. Horrez gain, 2023an, prestakuntza dualeko lehen ekimen bat hasi zen, SEA Arabako Enpresek sustatua. Ekimen horrek izaera industrialeko profesionaltasun-ziurtagiriaren prestakuntza garatzen du, eta Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuak laguntzen du.

Arlo arduraduna	·Lanbide Heziketako Sailburuordetza. ·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·6.500.000 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•12. jarduketa. Lan-merkatuaren beharren diagnostikoa eguneratzea

Gizarte-eragileekin eta hezikuntza-komunitatearekin (unibertsitateak, LHko zentroak eta profesionaltasun-ziurtagiriak eskaintzen dituzten zentroak) lankidetzan, premien azterketa bat egitea, gure lan-merkatuaren eskaerak eta lanbide-profilei dagokienez dauden gabezia nabarmenenak eguneratu eta identifikatzeko. Hori oinarri hartuta, eskaera horiekin bat datozen langileak erakartzeko kanpainak egitea.

Oharrak

·Prestakuntza Premiak Aztertu eta Hautemateko Aholku Batzordeak –Lanbideren hiru aldeko aholkularitza-organoa (2019/09/13ko EHAA)–, Administrazioaren ordezkariak eta enpresa- eta sindikatu-erakundeak osatuta, honako lan hauek egin ditu:

- a) informazioa kudeatzeko sistema eta eredu metodologiko bat sortzen du, lan-merkatuaren prestakuntza- eta birkualifikazio-eskaerei erantzun eraginkorrak emateko (2022);
- b) *Euskadiko prestakuntza-premiak detektatzeko* behin-behineko txostena (2023).
- c) *“Prestakuntza-premiak hautemateko enpresei egindako inkesta”*ren 2. edizioa onartzea eta langileen ikuspegia azterketan txertatzea. Ikerketa kualitatibo baten bidez egingo da.

·2023an, Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuak Estatuko Enplegu Zerbitzu Publikoa (SEPE) buru duen *“Estaldura Zaileko Lanbideen Katalogoa”* egiten lagundu zuen.

Arlo arduraduna	·Lanbide Heziketako Sailburuordetza. ·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza. ·Unibertsitate eta Ikerketa Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Baliabide propioak.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•13. jarduketa. Garraio publikoa erabiltzeko tarifak egokitzea

Gazteentzako garraio publikoaren prezioak berrikustea eta erabilera-tarifak aldatzea, Gazteria Legearen arabera gaztetzat jotzen den adin-tarteari dagokion tarifak lurralde guztietan bateratuz.

Oharrak

·Elkarreragingarritasunari dagokionez, 2023an egindako lanetik abiatuta, 2024ko ekitaldian erabat ezartzea aurreikusten da. Ariketa honen amaieran MUGI txartela erabili ahal izango da BizkaiBus eta Bilbobus lineetan, linea horien balidatzaileetan egokitzapenak egin ondoren.

·Tarifa-integrazioari dagokionez, 2023an Euskadiko Garraio Agintaritzan egindako proposamenaren ondoren, diseinuari buruzko erakunde arteko akordioa 2024ko lehen seihilekoan izatea espero da. Akordio horren ondoren, ezarpena, eta, beraz, haren epea eta aurrekontua, lurralde historiko bakoitzeko partzuergo eta agintaritzak bakoitzaren mende egongo dira.

Arlo arduraduna	·Garraio Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·3.047.770 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 50.

•14. jarduketa. Haurak bermatzeko programa bat diseinatzea eta abian jartzea

Haurren bermerako estrategia edo programa bat diseinatzea eta abian jartzea, pobrezia eta gizarte-bazterkeria jasateko arriskuan dauden 18 urtetik beherako haur eta nerabeen aukera-berdintasuna sustatzeko, hezkuntza-, gizarte-, osasun- eta etxebizitza-zerbitzuetarako sarbide eraginkorra eta doakoa bermatuz, eta diru-sarrerak bermatzeko errenta indartuz, ardurapean seme-alabak dituzten familien babes hobetzeko.

Oharrak

·2023ko abenduaren 29an, Haur Bermearen Euskal Strategiaren zirriborroa aurkeztu zen, prozesu parte-hartzaile baten ondoren egin. Euskadiko erakunde publikoen eta hirugarren sektoreko erakundeek ekarpenak izan ditu. Aurreikuspenen arabera, 2024ko lehen hiruhilekoan onartuko da.

·Aukerak Suspertzen programa, Haur Bermearen Strategiaren barruan, egiturazkoa bihurtu da. Helburua eskolaz kanpoko hezkuntza-laguntza ematea da, eten digitala murrizteko eta gizarte-desabantailako egoeran dauden haur, nerabe eta familien gaitasunak indartzeko, tokiko komunitate-sarea aktibatuz. Berrikuntza gisa, aurten dirulaguntza bat eman zaio Fair Saturday erakundeari, haurrak kulturaren bitartez gizarteratzeko bideak bilatzeko helburuarekin.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·1.409.055,50 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 90.

•15. jarduketa. Guraso bakarra izateari buruzko txosten bat egitea

Cure gizartean dauden guraso bakarreko familiei buruzko txostena egitea, tratu-berdintasunaren printzipioari jarraiki eta irizpide bateratuen bidez, guraso bakarreko familiei laguntzeko printzipio, eskubide, zerbitzu eta prestazio espezifikoak jasoko dituen araudi egokiaren garapena sustatzera bideratuta, baita ekintza positiboko balizko neurriak eta beste batzuk ere, Euskadin feminizazioarekin eta pobreziaarekin lotuta dauden fenomenoak ezabatzen laguntzeko.

Oharrak

·Txostena egiteko prozesua hasita dago. Estrategian ezarritako egutegiaren arabera, 2024ko lehen sei hilekoan aurkeztea aurreikusten da. 2023ko ekitaldian, Familia eta Haurren Zuzendaritzako langileek azterlan bat egin zuten, eta azterlan hori oinarritzat hartuko da familia gurasobakarrarekin eta guraso bakarreko familiekin 2024ko lehen hiruhilekoan egingo den partaidetza-prozesuaren ondoren hura arautuko duen dokumentu arauemailea egiteko.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·2024rako egutegia egitea.
Betetze-maila 2023an	·Ez dagokio 2023an.

•16. jarduketa. Aitatasun- eta amatasun-baimenak zabaltzea

Elkarrizketa sozialaren bidez eta lau sektoreen inplikazioarekin, eremu pribatuan amatasun- eta aitatasun-baimenak, berdinak eta besterenezinak, 18 astera zabaltzea bultzatzea, eta, lehen urrats gisa, Kontziliako Komunitateak enpresetan ezarri beharreko kontziliazio-neurriei buruzko txosten bat egin dezan sustatzea.

Oharrak

·Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiak jarduera horren hedapena ezartzen du 2024an. Hala ere, helburu horrekin, honako ildo hauek landu dira:

-2024ko aurrekontuan 100.000 euroko partida bat sartu da etorkizuneko dekretuaren laguntza teknikorako, amatasun- eta aitatasun-baimenak 18 astera luzatzeko.

-Bestalde, Kontzilia komunitateko 30 enpresek hiru jardunaldi egin dituzte 2023an, enpresen artean kontziliazioari buruzko ezagutza eta jardunbide egokiak trukatzeko. Lehenengo martxoaren 23an egin zen, Kontziliazioaren eta Erantzukidetasunaren Egunean, Eusko Jaurlaritzaren Bilboko egoitzan, komunitatea aurkezteko berriki sartu diren enpresei. Bigarrena, berriz, ekainaren 28ko 5/2023 Legegintzako Errege Dekretuaren bidez onartutako neurri berriei buruzko webinar baten bidez gauzatu zen. Legegintzako Errege Dekretu horrek Europar Batasunaren Zuzentarauen transposizioa egiten du, gurasoen eta zaintzaileen familia-bizitza eta bizitza profesionala uztartzearen arloan, eta Europar Batasunaren Zuzenbidea betearazten eta betetzen du, bai eta Komunikabide tresnaren pilotajea ere. Azken jardunaldian, Eusko Jaurlaritzak kontziliazioaren arloan enpresak egiaztatzeke proiektua aurkeztu zuen, eta azaroaren 24an egin zen, Donostiako Kursaal.

-Nabarmentzekoa da “Kontziliaziorako bideak irekitzen” kongresua egin zela ekainaren 14an eta 15ean, Gasteizko Europa Jauregian.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Ez dagokio 2023an.
Betetze-maila 2023an	·% 100 prestaketa-fasean.

•17. jarduketa. Adingabeen adina handitzea haiek zaintzeko kontratazioan

Egungo 3 urteetatik 14 urteetara luzatzea ondorengo adingabeak zaintzeko adina langileak kontratatzeke, 2021-2022 ikasturtera arteko atzeraeraginekin.

Oharrak

·102/2022 Dekretua, 14 urtetik beherako seme-alabak zaintzeko langileak kontratatzeke laguntzei buruzkoa, 2022ko irailaren 7an onartu zen.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe 2023an.
Betetze-maila 2023an	·2022an % 100ean bete zen.

•18. jarduketa. Ordainsari-berdintasunari buruzko kanpainei eta berdintasun-planei eustea

Laneko Ikuskaritzak ordainsari-berdintasunari eta berdintasun-planei buruz egiten dituen kanpainei eustea, enpresek genero-berdintasunaren arloan dituzten betebeharraren jarraipena eta kontrola egiteko.

Oharrak

·2023an, emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko ikuskapen-jarduerak egin dira. Bereziki, kanpaina hauek:

- Emakume langileen segurtasunaren eta osasunaren arloan, besteak beste, haurdun dauden emakumeen eta ama edoskitzaileen osasuna babestea.
- Amatasuna eta edoskitzea babestekoak.
- Sexu-jazarpena eta jazarpen-protokoloak.
- Sexuagatiko diskriminazioak.
- Ordainsari-desberdintasuna edo soldata-arraila.
- Berdintasun-planak.

Arlo arduraduna	·Lan eta Gizarte Segurantzaren Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Baliabide propioak.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•19. jarduketa. Adinekoekin euskal estrategia bultzatzea

Zahartze aktiboa bizitza osoko ikuspegiaren integratuko duen adineko pertsonen Euskal Estrategia definitzen jarraitzea, adineko autonomoak eta autonomiarako laguntza (zaintza) gero eta handiagoak behar dituztenak kontuan hartuta, eta belaunaldien arteko elkartasunetik abiatuta, adinekoen bizitzako adin-aniztasunari edo faseei eta erretiroari aurre egiteko moduei buruzko eztabaida piztuko duena.

Oharrak

·2023ko abenduan, Adinekoekiko Euskal Estrategiaren bitarteko ebaluazioa egin da (2021-2024). 2023ko amaieran, 14 proiektu bultzatzaileetan ezarritako ekintzen erdia baino gehiago jarri dira abian.

·Euskadiko Adineko Batzordearekin (EAB) batera, gizarte-zentroak eraldatzeko eta adinekoentzako gaikuntza- eta prestakuntza-programa bihurtzeko lanean ari gara.

·Agenda Nagusian, bizi-luzera berrien gaia lantzen ari dira, eta adineko askok parte hartzen dute Foroetan eta Age Cafe-ean. Prozesu hori txosten batekin amaitzen da. Txosten hori gizarte-zerbitzuen zuzendaritzaren esku jartzen da, ikaskuntzak diseinatzen diren politika publikoetan txertatzen joateko.

·Telelaguntza-zerbitzu publikoak 68.000 erabiltzaile baino gehiago izan ditu 2023an.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·14.361.500 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•20. jarduketa. Euskadi Lagunkoia Sustraietatik indartzea

Euskadi Lagunkoia Sustraietatik indartzen jarraitzea, estrategia tokiko planoarekin lotzeko eta hiri lagunkoia adinekoekin sustatzeko tresna gisa.

Oharrak

·2023an zehar, programari atxikitako udalerrien sareak hazten jarraitu du: gaur egun, 79 udalerrri daude, adineko pertsonen herritartasun aktiboa sustatzeko, erabakiak hartzen eta inguruneak hobetzen parte hartuz.

·Lagunkoitasunaren arloko jardunbide egokiei buruzko urriaren 3ko 145/2023 Dekretua onartu da, adinekoentzako ingurune erraztaileak sortzean berrikuntzagatik eta eraginkortasunagatik, lagunkoitasunari dagokionez, nabarmentzen diren jardunbideak ezagutzeko. Urriaren 4an, Lagunkoitasunari buruzko Europako Jardunbide Egokien VII. Jardunaldia egin zen Bilbon. Lagunkoitasuneko jardunbide egokien sarirako hautagaiak aurkezteko epea azaroaren 20an amaitu zen.

·Hiru Lurralde Batzordeak martxan daude. Lurralde historiko bakoitzari dagokio, eta lurralde bakoitzeko Euskadi Lagunkoia atxikitako udalerriek hartzen dute parte.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·213.345 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•21. jarduketa. Proiektu pilotuak aktibatzea

Proiektu pilotuak diseinatu eta aktibatzea, definitutako jarduera-irizpideen arabera, ingurune hurbilenean edo etxean ahultasun-egoeran dauden adinekoei arreta zabaltzea eta indartzea ahalbidetuko dutenak.

Oharrak

·2023ko urriaren 3an, Gizarte Zerbitzuen II. Plan Estrategikoa (2023-2026) onartu zen. Proiektu bultzatzaileak ezartzen dira, lidergo publikoarekin sustatu beharrekoak, etxeko arreta indartzera eta komunitatea garatzera bideratutako hiru eskumen-mailen bidez.

·Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako Sailak lehen adierazitako helburuarekin orain arte abian jarri dituen proiektu pilotuetako batzuk honako hauek dira:

-Zaintel (telefono bidezko arreta, 900 100 356 doakoa), euskaraz eta gaztelaniaz. Bertan, familia zaintzaileek behar duten laguntza aurkituko dute, informazioa, orientazioa edo aholkua.

-Laguntzabidea, etxeetako krisi-egoeretan dauden familiei laguntzeko, aholkatzeko eta orientatzeko, zaintzaren gainkarga prebenitzeko eta laguntza- eta atsedeen-zerbitzuetarako eta kasu bakoitzerako egokia den zaintza-planerako sarbide unibertsala bermatzen laguntzeko.

-Kuvu, nahi ez den bakardadeari aurre egiteko tresna berria, batez ere adinekoen artean, 65 urtetik gorakoek beren etxebizitza partikularra gazteekin aldi baterako partekatzen dutelako ideian oinarrituta. Horrela, errentari gazteak etxebizitzaren mantentze-gastuen zati bat ordaintzen du, gehi alokairu solidario gisa murriztutako zenbateko gehigarri bat, bi aldeentzat onura ekonomikoa ekarriko duena.

-Telelaguntza prediktiboa. Azken helburua zainketa-esparru integral bat lortzea da, zainketen kalitatea bermatuko duena. Horretarako, prebentzioari helduko zaio, eta zainduak bere bizi-ingurunearekin duen lotura sustatuko da, ezinbesteko baldintza baita haren ongizaterako.

-Beti On bultzatzea, bakarrik bizi diren 80 urtetik gorako pertsona guztiengana iristeko.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·13.914.325 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•22. jarduketa. Arrisku soziosanitarioko faktoreak hautematea

EAEko 60 urtetik gorako pertsonen artean, arrisku soziosanitarioko faktoreak detektatzea ahalbidetuko duen tresna bat eraikitzea, iragarpen-faktore jakin batzuk definituz eta mailakatuz.

Oharrak

·Osasun Saileko Arreta Soziosanitarioko Zuzendaritzaren eta Osakidetzako Zuzendaritza Nagusiko Lehen Mailako Arreta Koordinatzeko Zuzendariordetzaren arteko bilera batean erabaki da jarduera horri Adinekoen Arreta Planean ekitea. Akordio horretan oinarrituta, lantaldea sortu da eta prototipo bat eraikitzeko lanei ekin zaie. 2024ko ekainean aurkeztea aurreikusten da.

Arlo arduraduna	·Osasun Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·50%.

•23. jarduera. Belaunaldi-erreiboko zikloa kudeatzeko estrategia bat diseinatzea

Belaunaldien arteko erreibo-zikloa kudeatzeko estrategia diseinatzea eta abian jarritzea hirugarren sektoreko erakunde, enpresa eta antolakundeetan.

Oharrak

·Euskadiko Adinekoen Batzordearen konpromisoetako bat diskriminazioa ezabatzen laguntzea da, zahartzen diren pertsonen eskubideen defentsa sustatuz eta belaunaldien arteko harremanak babestuz.

·Bizitza Betea programak, Helduak Adi erakundearen bidez, adinekoentzako prestakuntza-jarduerak prestatzeko gida bat argitaratu du 2023ko udaberrian. Gainera, helburu berak sustatzen dira Secot bezalako erakundeen eskutik, ibilbide luzea egin baitute erretiroa hartuko duten pertsonen informazioa eta prestakuntza ematen.

·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetzak, bere aldetik, AdinLan diseinatu du, adinaren kudeaketarako tresnen gida bat, kalitatezko enplegua lortzeko aukera-berdintasunerako. ·Ekainaren 21ean, Adina Kudeatzeko Jardunaldi batean aurkeztu zen, Bilbon. Adinaren ikuspegia sartu da Laneko Segurtasun eta Osasunaren Estrategian, Enplegu Plan Estrategikoan eta Lanbide zerbitzu publikoaren laguntza-programetan. Eta Enpleguaren Legean ere lehenetsunezko jarduerak zehazten dira, bai gazteentzat, bai 55 urtetik gorakoentzat.

·Pertsonen kudeaketa eraginkorra erraztuko duen “erreminta-kutxaren” artean, Lanbide-Euskal Enplegu Zerbitzuaren belaunaldi-erreiboko programak daude, hala nola Lan Mentoring, Lehen Aukera, Txanda Kontratua, 50 urtetik gorako Kontratazioa, Aukeraberri, bai eta Osalaren aholkularitza ere, adinera begirako prebentzio-planerarako, besteak beste.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza. ·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·11.977.167 euro.
Betetze-maila 2023an	·Bizitza Betea: % 70. ·Tresnen gida: % 100.

•24. jarduera. Migrazioarako Euskal Itun Sozialaren garapena eta urteko ebaluazioa

Migrazioarako Euskal Itun Soziala garatzen jarraitzea, itun horrekiko atxikimendua gizartearen eta erakundeetan zabaltzea, eta haren betetze-mailaren jarraipena eta urteko ebaluazioa egitea.

Oharrak

·2023an zehar, Migrazioarako Euskal Itun Soziala toki-eremura hedatzen jarraitu da. EAEko 120 udal baino gehiago atxiki dira gaur egun Migrazioarako Euskal Itun Sozialera. "Euskadin tokiko harrera-politikak diseinatzeko orientabideak" dokumentua egin da, Migrazioaren eta Asiloaren Euskal Foroaren Harrera Batzordean garatua, eta Berdintasun, Justizia eta Gizarte Politiketako sailburuak EUDELeke presidenteari entregatu zion 2023ko urriaren 4an.

·EUDELen barruan, 2023ko azaroaren 14an, lan-batzorde bat sortu da harreraren helburuari behar bezala erantzuteko tokiko ikuspegitik.

·Abenduaren 18an, migratzaileen nazioarteko egunean, jardunbide egokiak aitortzeko ekitaldi bat egin zen Bilbon, eta iragarri zen 2024an Harreragune tresna berri bat jarriko zela abian, bizi diren edo, kasu honetan, Bilbora iristen diren migratzaileei informazioa eta aholkularitza emateko zerbitzua.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·120.000 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•25. jarduketa. Transferentzia lehenestea asilo-migrazioaren arloan, eta migratzaileak hartzeko eta integratzeko euskal eredia diseinatzea

Migrazioaren eta asiloaren arloko eskumenetik egiteke dauden transferentzien egutegian lehentasunezko izaerari eustea. Hori oinarri hartuta, migratzaileen harrerarako eta integratzearako euskal eredia diseinatu eta abian jartzea. Eredua horren barruan, laguntza pertsonalizatuko euskal zerbitzu bat egongo da, migratzaileak gizarteratze- eta laneratzera bideratua, Gobernu Programaren 90. konpromisoaren 5. ekimenean aurreikusitakoaren ildotik.

Oharrak

·Eusko Jaurlaritzak migrazioaren eta asiloaren arloko eskumenak transferitzeko proposamena azpimarratu du Espainiako Gobernuaren aurrean. 2022. urtearen amaieran egindako kudeaketen ondorioz, bi lantalde sortu ziren Espainiako Gobernuaren eta Eusko Jaurlaritzaren artean: lehenengoa, 2023ko otsailaren 20an bildu zen, migrazio-eskumenean oinarrituta; eta bigarrena, 2023ko otsailaren 27an, asilo-politikei lotuta. Bi bilera horiek Inklusio, Gizarte Segurantzza eta Migrazio Ministerioko ordezkariekin egin ziren.

·Lehenengo taldean, Eusko Jaurlaritzak berriz planteatu zuen atzerritarrentzako lan-baimenak izapidetzeko eta ebazteko eskumena eskualdatzeko proposamena. Bigarren taldean, Eusko Jaurlaritzak oinarrien proposamen bat aurkeztu zuen asiloaren arloko bate-rako gobernantza deszentralizaturako.

·Hurrengo hiru hilabeteetan, bi lantalde horiek ez ziren berriz deitu, eta aurkeztutako proposamenek ez zuten erantzunik jaso. Ondoren, hauteskunde orokorrak deitu ziren, eta ez du jarraipenik izan. Eusko Jaurlaritzaren asmoa da berriro planteatzea Espainia-ko Gobernuari lantalde horiek berraktibatzea, Espainiako Gobernu berria eratu ondoren geratu ziren puntuan.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza. ·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza. ·Gobernantza Publiko eta Autogobernu Saila.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 100 (Eusko Jaurlaritzari dagokion zatian).

•26. jarduera. Talentua atxikitze, garatzeko eta erakartzeko programa bat abian jartzea

Gazteak erakartzeko, atxikitze, itzultzeko eta konektatzeko programa espezifiko bat abian jartzea (Ameslariak), GAZ Zerbitzuaren barruan, mugikortasun- eta migrazio-proiektuei lotutako emantzipazio-ibilbideei laguntzeko, itzulera barne, eta talentua txertatzea, edo berriro txertatzea eta atxikitzea, EAEko ekimen sozialeko erakundeek, enpresek eta erakundeek parte hartzen duten ekimenen nazioarteko konexioa indartzeko aukera ere kontuan hartuta, diasporarekin ohiko harremana izanda intereseko eremu jakin batzuetan.

Oharrak

·Ameslariak programaren kudeaketa GAZ (Gazteen ibilbideak Abian jartzeko Zerbitzua) programaren barruan dago. Horren bidez, gazteentzako mugikortasun-proiektuei buruzko informazioa, laguntza eta orientazioa ematen da. GAZ zerbitzua bat dator Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategiaren bederatzigarren proiektu bultzatzailearekin.

·GAZ zerbitzu berria 2023ko urriaren 9an jarri zen abian, eta, beraz, gazteak erakartzeko, atxikitze eta itzultzeko ekintza espezifikoak planifikatzen eta zehazten joango dira. GAZ eta, beraz, Ameslariak dinamizatzeko, kanpoko laguntza teknikoa dago.

·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetzak, Orkestra-Lehiakortasunerako Euskal Institutuaren laguntzarekin, ikerketa bat egin du talentua erakartzeari, atxikitzeari eta txertatzeari buruz: literatura berrikustea, EAEn indarrean dauden ekintzak aztertzea, benchmarking-a estatuan eta nazioartean eta Biztanleria Aktiboaren Inkestako datuak aztertzea.

·2023an, 14 ekintza-proposamen bat prestatu da Euskal Autonomia Erkidegoan talen-tuaren mobilizazioa lantzeko, eta 4 politika eta jardunbide motatan sailka daitezke: 1) talentua mobilizatu aurretik; 2) integrazioa eta atxikipena; 3) kualifikazioak aitortzea; eta 4) ekintzaileak erakartzea. Honako hauek dira ekintza horietako batzuk: Prestakuntza-ren bidezko Sustraitzea eta Gizarte Sustraitzea; emakume etorkin ez-aktiboak gizarteratze Programari; Talenturako pizgarri fiskalak; Dagoeneko eraikita dauden sareak baliatzea talentua bultzatzeko, eta abar.

Arlo arduraduna	·Gazteria Zuzendaritza. ·Enplegu eta Gizareratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·GAZen aurrekontu-partidan sartuta dago (78.000 euro).
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•27. jarduera. Euskarri Estrategia garatzea

Helduarora igarotzeko prozesuetan, familiarentzako laguntza-sarerik ez duten gazteei laguntzeko programa pilotua eta Euskarri Estrategia garatzen jarraitzea, gazte horiek migratzaileak izan edo ez izan, eta babes-saretik kanpo egon ala ez.

Oharrak

·Euskarri Estrategiaren Erakundearteko Koordinazio Mahaiak hiru bilera egin ditu 2023an. Mahai horretan hiru foru-aldundiek, EUDELeK eta Eusko Jaurlaritzako hainbat sailek parte hartu dute. Foru- eta udal-eremuko hauteskunde-prozesuek eta organoak eratzeko prozesuek bilera-erritmo biziagoa eragotzi dute.

·Hala ere, mahaia berriz eratu da urriaren 5eko bileran, hauteskunde-prozesuaren ondoren berritutako karguak sartuz. Mahaiaren lan-plana 2023ko lan-agendan ezarritako aurreikuspenek zehaztu dute, zazpi lehentasun-ardatzetan egituratuta.

·2023. urtearen amaieran, joan den urteko kudeaketa-memoria egin da, eta 2024rako lehentasunak eguneratzen dituen lan-agenda onartu da.

Arlo arduraduna	·Gizarte Politiketako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•28. jarduera. Landa Garapeneko Legea onartzea

Landa Garapeneko Legea onartzea eta haren aurreikuspenak garatzea.

Oharrak

·Legea 2022ko ekainaren 30ean onartu zen Eusko Legebiltzarrean. Deialdiaren helburua da landa-ingurunea gainerako lurraldearen maila berean kokatzea.

Legearen mugarrietako bat landa-lentearen mekanismoa sartzea da, erakundeek diseinatzeko dituzten politikek euskal landa-eremuan duten eragina kontuan har dezaten. Horretarako, aurreikusten da landa-eremuei eragiten dieten plan, programa eta ekimen instituzionalei, onartu aurretik, txosten lotesleak egin beharko dizkietela Eusko Jaurlaritzako eta foru-aldundietako landa-garapenaren arloko sail eskudunek.

Era berean, egungo gobernantza indartu nahi du, gure landa-eremuen alde lan egiteko, erakunde-, toki-, lurralde- eta eskualde-maila guztien eta horien eragile sozioekonomiko adierazgarrienen eskutik.

Nabarmenezkoa da plangintza estrategikorako proposamena, Lurralde Garapeneko Programak, Landa Garapeneko Eskualdeko Programak eta Tokiko Garapen Planak diseinatuz.

Arlo arduraduna	·Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·2022an % 100ean bete zen.

•29. jarduketa. Landa-inguruneari atxikitzeko pizgarriei buruzko azterlan egitea

Lehen azterlan bat egitea, bertako zein migratzaile gazteentzako pizgarri-programa bat definitzera bideratua, landa-inguruneko bizi-proiektuekin lotzea sustatzeko.

Oharrak

·2023an, lehentasuna eman zaio 31. jardueran aurreikusitako azterlanari. Horrela, jarduketa hori 2024ra atzeratu da.

Arlo arduraduna	·Nekazaritzako, Arrantzako eta Elikagai Politikako Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·2024ra atzeratuta.

•30. jarduketa. Urteko prospekzio, dibulgazio eta komunikaziorako plana garatzea

Urtero, erronka demografikoari buruzko prospekzio, dibulgazio eta komunikazio sozialaren arloko lan-plana egitea, "Maiatza demografikoa"ren programazioa barnean hartuta.

Oharrak

·2023an, "Maiatza demografikoaren" aurreikuspena baldintzatuta egon zen udal- eta foru-hauteskundearen prozesuaren eta erakundeek aldi horietan ekitaldi publikoak egiteko orduan errespetatu behar dituzten lege-murrizketen ondorioz.

·Hori dela eta, aurten jarduera nagusia ekainaren 7an egindako "Talentuaren kudeaketa negu demografikoan" jardunaldian kontzentratu zen. Ekitaldian honako hauek parte hartu zuten: Andrés Arizkorreta (Jakiunde, CAF), Carolina Pérez Toledo (CEBEKeko presidentea), Sara de la Rica (ISEAK Fundazioko zuzendaria, EHUko Analisi Ekonomikoaren Oinarriak katedraduna), Begoña Etxebarria (Novia Salcedo Fundazioko zuzendari kudeatzailea) eta Ivan Jiménez (Bizkaia Talenteko zuzendari kudeatzailea).

·Jardunaldi honen edukia 2024aren hasieran argitaratuko da, erronka demografikoari buruzko Erronkak bildumako zenbaki espezifiko baten barruan.

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia.
Aurrekontu-eragina 2023an	·20.000 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•31. jarduera. Aldian behingo prospekzio-azterlanak egitea

Prospekzio Soziologikoen Kabinetearekin eta EUSTATEkin lankidetzan, demografia-errealitatea etengabe aztertze prozesu bat egitea, bai eta demografiaren bilakaera, kausak eta ondorioak aztertze prozesu bat ere, prospekzioko, dibulgazioko eta komunikazioko urteko planetan sartuko diren lanen programazio batekin.

Oharrak

·Ezarritako aurreikuspenak betez, 2023an azterlan kualitatibo bat egin da, Euskadiko 5.000 biztanletik beherako udalerrietan bizi diren pertsonen euskal landa-eremuan duten eragin demografikoari buruz.

·Helburua izan da arazo demografikoaren kausa eta ondorio nagusiak identifikatzea, modu espezifikoan, landa-eremuan. Prospekzio Soziologikoen Kabinetearen aholkularitzarekin egin da lana.

·Ondorioak 2023ko abenduaren 7an aurkeztu ziren, eta hemen eskura daitezke: https://www.euskadi.eus/contenidos/documentacion/o_23kua3/eu_def/adjuntos/23kua3landa_eu.pdf

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia.
Aurrekontu-eragina 2023an	·14.900 euro.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•32. jarduketa. Erronka demografikoak enpleguan dituen ondorioen azterketa bultzatzea

2022ko martxoaren 15ean Euskadiko Elkarrizketa Sozialaren Mahaiaren Lan Planean jada adostu zen demografiak enpleguan duen erronkaren ondorioei buruzko azterketa egitea. Azterketa hori hiru aldeko elkarrizketan egingo da sindikatuekin, enpresa-elkarrekin eta gobernuekin, eta Eusko Legebiltzarrerara bidaliko da amaitutakoan.

Oharrak

·Lan hori 2022an egin zen, eta 2023an partekatu zen Elkarrizketa Sozialeko Mahaian. Beraz, erronka demografikoak enpleguan dituen ondorioei buruzko azterketa egin da. Laster argitaratuko da Lan eta Enpleguko Sailaren webgunean.

·Ordezkapen-politiken arrakasta-ereduak aztertu eta identifikatu ziren. Aldi berean, Euskadiko belaunaldi-ordezkapenari buruzko datuak aztertu ziren, eta landa-lan bat egin da euskal enpresak arlo horretan duen errealitatea ezagutzeko. Azkenik, euskal enpresetan belaunaldien ordezkapena sektoreka lantzeko gida metodologiko bat diseinatu da.

·2023ko maiatzaren 17an, Euskadiko Elkarrizketa Sozialaren Mahaian egindako lanaren hiru aldeko azterketa egin da.

Arlo arduraduna	·Enplegu eta Gizarteratze Sailburuordetza.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•33. jarduera. Baliabideen gida bat egitea eta zabaltzea

Baliabideen gida bat egitea, gazteen emantzipazioa errazteko eta familia-proiektuak eraikitzeke eskura dauden ekimen publiko guztien ezagutza sustatzeko, bai prestazio eta laguntza ekonomikoei dagokienez, bai kontziliazio, hezkuntza, etxebizitza edo enpleguaren arloan ez.

Oharrak

·2023an, gazteen emantzipazioa errazteko programei eta baliabideei buruz eskuragarri dagoen informazio guztia bildu da.

·Lan horretan oinarrituta eta estrategian aurreikusita dagoen bezala, gida 2024an zehar egin eta aurkeztuko da.

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•34. jarduera. Aurrekontuan islatzea

Urteko aurrekontuetan lehen ataleko jardueretarako erabiliko diren baliabideak adieraztea. Jarduera berriak bultzatzea, epe laburrerako inpaktu-irizpidearekin, bai eta sailen ohiko aurrekontutik aparteko gastu bat edo gastu gehigarri bat ekar dezake tenak ere.

Oharrak

·Urtero egiten den ekitaldi bat da, eta memoria honek berriaz islatzen du.

Arlo arduraduna	·Ogasun Saila.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Jarduketa bakoitzaren ardura duen sail bakoitzari dagokio.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•35. jarduera. Jarraipen-memoriak egitea urtero

Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategian jasotako aurreikuspenen eta jardueren betetze-mailari buruzko urteko jarraipen-memoriak egitea, bai eta horiek aurrekontuan duten isla ere.

Oharrak

·2023ko azaroan hasi zen lantzen Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategian jasotako aurreikuspenen eta jarduketan betetze-mailari buruzko urteko jarraipen-memoria.

·Ezarritako aurreikuspenak betez, 2024ko lehen hiruhilekoan argitaratu da.

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Aurrekontu-eraginik gabe.
Betetze-maila 2023an	·% 100.

•36. jarduera. Ebaluazio-prozesuak bultzatzea

2025eko eta 2028ko lehen seihilekoan aurkeztu behar diren tarteko ebaluazio-prozesuen diseinua eta enkargua eta 2031ko lehen seihilekoan amaitu beharko den azken ebaluazioa planifikatzea. Hiru ebaluazio-prozesu horiek Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren Aginte Taula Integrala erabiliko dute Eranskinean aurkezten dena. Aginte-aula hori hiru adierazle-multzotan egituratzen da: egoera, helburuak eta funtsezko faktoreak.

Oharrak

·Bitarteko ebaluazioa 2024aren amaieran egitea aurreikusten da.

Arlo arduraduna	·Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia.
Aurrekontu-eragina 2023an	·Ez dagokio 2023an.
Betetze-maila 2023an	·2023an ez dagokio.

2. Azken oharrak

Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia 2022ko ekainaren 21ean onartu zuen Gobernu Kontseiluak. Horrek esan nahi du memoria honek lehen 18 hilabeteen balantzea eskaintzen duela; hori guztia, zortzi urtez, 2030era arte, proiektatzen den estrategia baten esparruan.

Urteko memoria mota hori Estrategiaren beraren barruan dago aurreikusita, 35. jarduketan. Helburuen betetze-mailaren jarraipena egitea du helburu, aurreikusitako egutegiei dagokienez. Balorazio kualitatiboa 36. jardueran aurreikusita dago, 2025eko eta 2028ko tarteko bi ebaluazioen eta 2031ko amaierako ebaluazioaren bidez.

2.1. Helburuen betetze-mailaren balantzea lehen 18 hilabeteetan

·Memoria horrek aukera ematen du egiaztatzeko lan-helburuen eta egutegiaren betetze-maila nabarmen altua dela. Estrategian aurreikusitako 36 jardueretatik 3k ez zuten helbururik 2023ko amaiera baino lehen. Gainerako 33 jardueretatik, 29tan bete da ezarritako konpromisoen egutegia. Beste 4 jarduketak 2024ra atzeratu dira, baina, nolahi ere, aktibatuta edo abian daude prestaketa-fasean. 2023an, 230.464.870 euroko aurrekontua metatu da Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia bultzatzeko.

·Balantze on horrek agerian uzten du Estrategia hori zeharkako eta sailarteko jarduketarako tresna ona dela, eta hurrengo bloke-egiturak, ardatzek, zehar-lerroek eta jarduerak erantzun egin dietela bete behar zituen funtzionaltasun- eta osotasun-helburuei:

- 1. multzoa.** Epe laburrerako eraginaren irizpidea duten 4 jarduketa hartzen ditu barne (trakzio-proiektuak).
- 2. multzoa.** Lau ardatz eta 23 jarduketa ditu abian, ibilbide luzeko inpaktuaren irizpidearekin.
  - I. ardatza:** Gazteen emantzipazioa.
  - II. ardatza:** Familia-proiektuen eraikuntza.
  - III. ardatza:** Adinekoen bizitza autonomia eta osoa sustatzea.
  - IV. ardatza:** Migranteen gizarteratzea.
- 3. multzoa.** Zeharkako hiru jarduera-ildo eta 9 jarduketa jasotzen ditu.
  - Zeharkako jarduketako **1. lerroa:** landa-eremua errebalorizatzea.
  - Zeharkako jarduketako **2. lerroa:** prospekzioa, dibulgazioa eta komunikazioa.
  - Zeharkako jarduketako **3. lerroa:** aurrekontua, jarraipena eta ebaluazioa.
- Eranskina.** Aginte-taula integrala, egoeraren, helburuen eta funtsezko faktoreen adierazleekin.

·Aldi berean, Estrategiaren planteamenduak berretsi egiten du, alde batetik, trazatutako lan-plangintza egokia eta bideragarria dela, eta, bestetik, arduratutako sailek inplikazio handia dutela hura betetzeko, eta lehentasun-izaera ematen zaiola helburuak garatzeari eta betetzeari.

·Ildo beretik, eta Estrategiak berak jasotzen duen jarraipen-, ebaluazio- eta adierazle-sistemaren barruan, dagoeneko probatu diren lau erreferentziatiko biri balioa eman behar zaie: (1) urteko lehen memoria hau egitea eta (2) 2022ko ekainetik lau aldiz bildu den Sailarteko Mahaia. Biak oso baliagarriak izan dira Estrategia osoaren jarraipena egiteko, koordinatzeko eta bultzatzeko. 2024an, (3) tarteko ebaluazioaren lehen prozesuari ekingo zaio, Estrategian sartutako (4) adierazleen panela erreferentziatzen hartuta.

·Balantze horri gehitu behar zaio, interkonexioa eta izaera osagarria duelako, Gobernu Kontseiluak 2023ko martxoaren 21ean onartu zuela Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia. Kontuan izan behar da Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiaren I. ardatza “Gazteen emantzipazioan” zentratzen dela. Horrela, emantzipazio-estrategiarekin, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia berariaz indartu da bere sektore-eremuetako batean, gazteria-politika publikoetatik.

·Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategiak bost ardatz ditu, 10 trakzio-proiektu eta 27 jarduera lotu edo osagarri, horietako batzuk bat datozenak Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategian aurreikusitakoekin; eta beste jarduketa berri batzuk, hala nola hilean 300 euroko laguntza bi urtez emantzipazio-prozesuetan dauden 25-29 urteko gazteentzat. Nolanahi ere, eta oro har, Gazteen Emantzipazioa laguntzeko 2030 Euskal Estrategia errefortzu garrantzitsua eta sinergia-eragina izan da erronka demografikoari erantzuteko helburuetan.

2.2. 2024ko perspektiban irekitzen diren hausnarketa- eta hobekuntza-ildoak

2024. urtea berezia da, hainbat arrazoiengatik. Lehenik eta behin, udaberrian Eusko Legebiltzarrerako hauteskundeak egingo dira, eta horrek legealdi berri bat ekarriko du. Bigarrenik, Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiari dagokionez, 2025eko lehen seihilekoan Estrategiaren tarteko lehen ebaluazioa aurkeztea aurreikusten da, eta horrek esan nahi du 2024ko bigarren seihilekoan hasi beharko dela hura prestatzen. Hirugarrenik, aurreikusita dago 2024an politika fiskala berrikusteko prozesuari ekitea. Foru-aldundiek jada iragarritako beste aldagai batzuen artean, erronka demografikoaren gakoa hartu beharko da kontuan.

Hiru inguruabar horiek direla eta, 2024ko bigarren seihilekoa une egokia da Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia hobetzeko eta optimizatzeko esparruak identifikatzeko, datozen urteei begira. Hurrengo ataletan, erronka demografikoari erantzuten jarraitzeko ezar litezkeen berrikuntza- eta hobekuntza-ildo batzuk aipatzen dira, gogoeta eta iradokizun gisa. Erronka horrek erantzun dinamikoak eta errealitate demografikoaren bilakaerara egokitze modukoak eskatzen ditu, eragin sozialak, kulturalak edo ekonomikoak dinamikoak, aldakorak eta poliedrikoak diren neurrian.

·Trakzio-proiektu berrien bloke bat identifikatzea

2022ko ekainean onartutako Estrategiaren bertsioan, lehen blokeak epe laburrerako inpaktu-irizpidea duten 4 jarduketa berri definitzen ditu, trakzio-proiektu izaera dutenak. Horietako hiru 2023an amaituta daude (zuzeneko laguntza seme edo alaba bakoitzeko, hilean 200 eurokoa, hiru urtera artekoa; doakotasuna 0-2 urte bitarteko haur-eskoletan; eta ikuspegi demografikoa txertatzea araudia egitean), eta laugarrena 2024an egongo da (Ekintzailatza-proiektuetarako eta gazteen prestakuntzarako mailegu-programa).

Plantea daitekeen lehen iradokizuna da 2024ko bigarren seihilekoan hasi behar den tarteko ebaluazioa aprobeztatzea trakzio-proiektuen bloke berri bat identifikatzeko, Estrategiaren potentziala indartzeko eta biderkatzeko, ordura arte eraikitakotik abiatuta. Oso interesgarria izan liteke Estrategiaren lehentasunezko jarduera-ardatz bakoitzak bereziki nabarmendutako trakzio-proiektu bat izatea. (Estrategiak, gaur egun, lau ardatz ditu, baina hurrengo atalean bosgarren bat sortzea iradokiko da).

·”Euskadiko giza kapitala indartzea eta ordezkatzeta” Estrategiaren lehentasunezko jarduera-ardatz berrizat hartzea

Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiak lehentasunezko lau jarduera-ardatz ditu: I. ardatza: Gazteen emantzipazioa; II. ardatza: Familia-proiektuen eraikuntza; III. ar-

datza: Adinekoen bizitza autonomoa eta osoa sustatzea; eta IV. ardatza: Migranteen gizarteratzea. Bestalde, Estrategiak bere laugarren ardatzaren barruan sartzen du “26. *jarduera. Talentua atxikitze, garatze eta erakartzeko programa bat abian jartzea*”, nagusiki gazte-politiken eremura mugatzen dena.

Atal honetan jasotako iradokizuna da Estrategiaren lehentasunezko jarduketara-ardatz berri gisa berezko garrantzia ematea Euskadiko *giza kapitala indartzen eta ordeztzen lagunduko duen eremuari*, Euskadin nahiz Europa osoan belaunaldi-erreleboaren eta eskulan-defizitaren gero eta zailtasun handiagoei erantzuna emango diena. Ardatz horrek lan-ildo hauek jaso eta berrantolatu ditzake eremu berean:

- Talentua: kualifikazio handiko profesionalak erakartzea.
- Migrazioa: profesional kualifikatuak eta kualifikatu gabeak erakartzea.
- Itzulera: kanpoan irten ziren ikasleak eta langileak Euskadira erakartzea.
- Atxikipena: Euskadin jarraitzea erakargarri egitea garapen profesionalerako.
- Diaspora: kanpoko euskal komunitateei lotutako pertsonak Euskadira erakartzea.
- Lan-merkatuaren potentzialtasunak: gazteen enpleguko lan-baldintzak hobetzea, 55 eta 65 urte bitarteko enplegurik gabeko langileak kontratatzea, emakumeen enpleguaren behin-behinekotasuna edo partzialtasuna murriztea, edo Euskadin jada instalatuta dagoen immigrazioaren birkualifikazioa edo homologazioa arintzea.

Lehendakaritzak koordinatuta, 2023an zehar, Orkestra Institutuak dokumentu bat egin du “Euskadi Talent Estrategia” baterako. Euskadin talentua atxikitzeari, garatzeari eta erakartzeari buruzko azterlan zabala da, eta iradokizun horren oinarri eta esparru izan daiteke.

•Migrazioaren arloko ardatza eta haren bi jarduera-eremu nagusiak indartzea, garatzea eta zehaztea: (I) erakartzea eta ekartzea, eta (II) hartzea eta integratzea.

Iradokizun hori osagarria da eta aurrekoarekin lotzen da. Migrazioa ezin da eta ez da hartu behar erronka demografikoaren irtenbidetzat, baina bai erantzun garrantzitsuenetako bat bezala. Migratzaileen ekarpena gero eta garrantzitsuagoa da, bai jaiotza-datuen balantzea hobetzeko egiten duten ekarpenagatik, bai lan-merkatuan eskulana birjartzeko egiten duten ekarpenagatik, bai beren zergen bidez zerbitzu publikoak eta ongizate-estatura mantentzeko egiten duten ekarpenagatik.

Etorkizunean, berehalako zein bitarteko, Euskadik migratzaile gehiago beharko ditu. Hau da, lanean hasteko beharra handiagoa izango da. Ikuspegi horrekin, bi eremu nagusitan sakondu beharko da helburu hori lortzeko: (1) *erakartzeko* eta *ekartzeko* gaitasuna, eta (2) *hartzeko* eta *integratzeko* gaitasuna. Bi helburu horiek Estrategian identifikatuta daude, zehazki, «25. jarduera. Migrazioaren eta asiloaren arloko transferentziari lehentasuna ematea, eta migratzaileak hartzeko eta integratzeko euskal eredia diseinatzea”.

Jarduera honen lehen zatia –*Migrazioaren eta asiloaren arloko transferentziari lehentasuna ematea*– bat dator migratzaileak *erakartzeko* eta *ekartzeko* dugun gaitasuna indartzeko beharrarekin. Erakarpen-estrategia eraginkorrek garatzea ahalbidetzen duten tresnak behar ditugu. Estrategiak, 2024tik aurrera, xehetasun handiagoz jaso ditzake tresna horien edukia eta garrantzia.

Jarduera honen bigarren zatia –*Migratzaileak hartzeko eta integratzeko euskal ereduaren diseinua*– bat dator migratzaileak gizarteratzeko prozesuak zailtzen dituzten oztopoak kentzeko eta arazoak konpontzeko gaitasunarekin, hasierako orientazio-zerbitzuetatik hasi eta gizarteratzeko eta laneratzeko prozesu osoan aholkularitza eta laguntza emateraino. Horrela, eta Estrategiaren tarteko ebaluazioaren esparruan, 2024tik aurrera, bigarren dimentsio horrek ere zehaztasun eta egokitzapen handiagoa izan lezake premia eta errealitate berrietara.

•Estrategiaren erakunde arteko dimentsioa zabaltzea

Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategia egiteko prozesuak eztabaidarako fase bat izan zuen lehen urtean, foru-aldundiekin eta EUDELekin batera. Izan ere, Estrategiaren I. dokumentuak (Esparru Orokorra) bigarren puntuan jasotzen du “Foru-aldundiek eta udalek erronka demografikoaren arloan egindako jardueraren memoria”.

Azkenik, Estrategia Eusko Jaurlaritzaren sailen arteko jarduera-tresna gisa proiektatu zen, beste bi maila instituzionalekin koordinatzera eta jarduera osagarrira irekita. 2030 Agenda Euskadi Foroa eta, zehazki, Gobernantzako Lantaldea eta Eraldaketa Sozialaren Lantaldea Estrategiaren garapena partekatu eta bateratu duten bi gune izan dira.

2024ko bigarren seihilekoa une egokia izan daiteke aztertzeko ea Erronka Demografikorako 2030 Euskal Estrategiak hurrengo urteetako plangintzan sar dezakeen foru-aldundiekin eta udalekin partekatutako jarduera-esparru bat.

Azken batean, puntu honetan iradokitzen da Estrategiaren ebaluazioa aukera egokia izan dadila honen erakundearteko dimentsioa zabaltzeko, bai zerga-eremuan, bai erronka demografikoari erantzuteko garaiari erakunde-maila desberdinetan zeharkakoak izan daitezkeen politika publikoen beste jarduera batzuetan. Iradokizun horren oinarrian gogoeta partekatu bat dago: erantzun hau herri-helburu estrategiko bat da, eta, zalantzarik gabe, garrantzitsuenetako bat hurrengo hamarkaden ikuspegitik.